

Nyolcórás, szürke ülés.

(A Szeged budapesti tudósítójától.) A nemzetgyűlés csütörtöki ülését 11 óra előtt nyitotta meg Pesthy Pál alelnök. A földreformnovella 9. szakaszát tárgyalják tovább, amely a vallás-és tanulmányi alap igénybevételeiről szól.

Petrovics Gyula ellenzi az alap igénybevételeit, valamint általában olyan alapokat, amelyek kulturális célt szolgálnak. Elfogadja Zsitvay Tibor indítványát, hogy a tanítórendek birtokait se lehessen igénybevenni, bár nem elégíti ki, mert a tanításnak állami feladatnak kellene lennie. A nagybirtokokat — legyenek azok állami, vagy egyházi birtokok — igénybe kell venni. Indítványozza a 9. § 3. bekezdésének törlését.

Wolff Károly az összes egyházi birtokok érintetlensége érdekében szólal fel. Reflektál Szeder Ferenc beszédére. A szerzetesrendek nagyon csekély államsegélyben részesülnek. A bencések 288, a premontreiek 49, a ciszterciák 140.000 koronát kapnak évente.

Ezután Várnai Dániel beszél. Kifogásolja, hogy a protestáns egyháznak birtokokat kell adni. Kérdezi, hogy mire való akkor a földreform. A hitfelekezeti iskolák nagyrészt az állam finanszírozza. A felekezeti iskolák nem felelnek meg a feladatuknak. Csatlakozik Szeder Ferenc indítványához.

Czettler Jenő előadó helyreigazítja Várnainak néhány tévedését. Kijelenti, hogy képtelenség a felekezeti iskolák államosításáról beszélni akkor, amikor tudott dolog, hogy négyszerannyi felekezeti iskolánk van, mint állami.

Rakovszky István: Sajnálattal látja, hogy az egész vitába belekevertek az iskolák államosításának az ügyét. Zsitvay indítványát nem tartja kielégítőnek, de elfogadja.

Szünet után Láng János beszél. Zsitvay indítványát elfogadja.

Utána Kiss Menyhért személyes ügyben akar beszélni, de az elnök nem adja meg a szót.

Herczegh Béla kijelenti, hogy ő mint protestáns, a katolikus oktatás eredményességét elismeri. Zsitvay indítványát elfogadja.

Az elnök az ülést négy óráig felfüggeszti.

A nemzetgyűlés délutáni ülését 5 órakor nyitotta meg Huszár Károly alelnök.

Farkas Tibor különbséget akar tenni a tanítórendek javai és az alapítványi birtokok között.

Dénes István hozzájárul ahhoz, hogy a tanítórendek birtokai érintetlenül maradjanak.

Létay Ernő határozati javaslatot nyújt be, mely szerint, ha az OFB az alapítványi birtokokból területeket vesz igénybe, a megváltás idején történjék gondoskodás arról, hogy a tanítórendek az ország más részein még a földreform végrehajtása alatti más területekkel pótolassanak.

Csik József hozzájárul Létay Ernő indítványához.

Farkas István a szakasz törlését javasolja.

Gadl Gaszton: Senkinek sem lehet kétsége az iránt, hogy a tanítórendek oly magas cél szolgálatában állanak, amelyek mellett eltörpül még a földbirtokreform nagy igénye is. Nyíltan ki kell tehát mondani, hogy ezeket a vagyontokat nem lehet megváltani. A kárpótlás, illetőleg a cserebirtok gondolata sem helyes, mert a tanítói rendek birtokait nem lehet más birtokokkal pótolni.

Vargha Gábor helyesli Gadl Gaszton felfogását.

Zsitvay Tibor félreértett szavainak magyarázása címén kér szót.

Nagyatádi Szabó válaszol a felszólalásokra: Ezen a téren csak kompromisszumos megoldással lehet elérni azt a célt, amelyet Gadl Gaszton is óhajtott. A szociáldemokraták észrevételeire megjegyzi, hogy az új bírói eljárás szerint több földet lehet a kis embereknek juttatni, mint a kisajátítás által. Teljes mértékben osztja azt az elismerést, mely a tanítórendek iránt a Háznak csaknem minden oldaláról megnyilvánult. A végrehajtási utasításban majd módot talál arra, hogy a szövetkezeti bérleteket védelmezze és fejlessze, de nem tartja szükségesnek, hogy ezt ilyen határozottan törvényben is kimondja. Kéri Zsitvay Tibor indítványának elfogadását.

A Ház Zsitvay Tibor indítványát elfogadja.

Az elnök ezután félbeszakítja az ülést és napirendi javaslatot tesz. Az ülés fél 8 órakor ért véget.

Új terv a városi adóhivatal végleges elhelyezésére.

(A Szeged tudósítójától.) A Szeged tegnapi számában a városi adóhivatal elhelyezésének problémájáról cikket írt Szeged közéletének egyik vezető alakja és cikkében részletesen kifejtette, hogy a kérdést véglegesen csak új építkezéssel lehetne megoldani. Ez az építkezés ugyyszólván semmi anyagi áldozatába nem kerülne a városnak, mert az adóhivatal elhelyezésével felszabaduló helyiségek kiválóan értékesíthetők üzlethelyiségek céljaira és az érték befolyó üzletbérékből fedezhetné a város az építkezési költségek törlesztési részleteit.

Ez a terv városzerte általános tetszést keltett, mert vele megoldhatónak látszik az adóhivatal régóta aktuális elhelyezésének a kérdése. Talán csak egy ember van a városban, aki hallani sem akar az építésről, a polgármester, aki a Szeged tegnapi cikkére vonatkozólag érdeklődésünkre a következőket mondotta:

— Én még nem akarok külön adóhivatalt építeni, mert úgy látom, hogy az építés ideje még nem érkezett el. Ami fölös pénze van a városnak, az kell utcajavításra, kövezésre és a külvárosrészek világítására. A jelenlegi adóhivatal átalakításáról sem lehet szó ezidőszereint, mert olyan horribilis pénzbe kerülne ez a munka, hogy sehol sem találunk rá fedezetet. A kérdést egyelőre úgy oldjuk majd meg, hogy az adófelszámolási bizottság működésének befejezése után két adókerületet kihelyezünk a javadalmi palotába. Véleményem szerint a Szeged-ben ismertített terv realizálását egy súlyos alaphiba dönti meg, még pedig az, hogy az adóhivatali helyiségekből alakítandó üzlethelyiségekért közel sem kaphatna annyi bért a város, amennyiből az építkezési költségek törlesztési részleteit fedezhetné.

Megkérdeztük még a polgármestert, hogy mi történik akkor, ha a lakások felszabadulnak és a város magánházakban elhelyezett hivatalai hajléktalanná válnak.

— A kormány mindaddig nem szabadíthatja föl a lakásokat, amíg lakásinség van. A lakások felszabadításáról csak akkor lehet beszélni, ha ismét megjelenik a házak kapujain az a rég nem látott cédula, amely azt mondja, hogy „itt egy lakás kiadó”. Ha előbb következne be a lakások felszabadítása, az forradalomra vezetne. A városnak tehát nincs oka félni, hogy a magánházakban lévő hivatalai hajléktalanokká válnak.

A polgármester érvelésének van ugyan pozitív alapja, azonban nem valószínű, hogy a kormány is azon az alapon kezeli a lakásügyet. A háztulajdonosok ugyanis erősen harcolnak a lakások felszabadításáért és joggal lehet attól tartani, hogy a kormány nem várja meg egészen a lakáshirdető kapucédulák megjelenését.

Az új adóhivatal építése ügyében kérdést intéztünk Fodor Jenő adóügyi tanácsnokhoz is, aki elmondotta, hogy hasonló szellemű előterjesztést tett már a tanácsnak a múlt év elején, de eredménytelenül. Szerinte a lakások felszabadításának katasztrófális következményei lennének a városra nézve, mert többek között az ipartestület alig várja, hogy székházából ki-telepíthesse a munkaközvetítő hivatalt és az iparhatóságot. A katasztrófát csak úgy előzhetné meg a város, ha egy olyan épületet építené, amelyben az adóhivatalon kívül az összes magánházakban elhelyezett városi hivatalokat és intézményeket is elhelyezhetné.

— Legjobb megoldás az lenne, ha végre felépítenék a második városházát — mondotta Fodor Jenő —, pénzt, ha nagyon kell — elő lehet hozzá teremteni. Az építkezés — az egyre romló korona mellett — még mindig értékmegtérő befektetés.

Érdeklődtünk ebben az ügyben a mérnöki hivatal építési osztályában is. Fenyő Lajos műszaki főtanácsos elmondotta, hogy az adó-

hivatal elhelyezésére egy másik, jobb megoldás is kínálkozik. Szó volt ugyanis már arról, hogy a város által épített kislakásokat el kellene adni és az érték befolyó pénzből ismét házat kellene építeni. A tanács már régebben megbizta a mérnöki hivatalt, hogy becsülje fel a kislakások értékét. Ezzel a becsüléssel már elkészültek és a jelentést csütörtökön terjesztették be róla. A mérnöki hivatal becslése szerint a négy egyszobás lakást tartalmazó kislakások értéke egyenként huszonötmillió korona, a kétszobások pedig harmincötmillió, tehát az egy- és kétszobás kislakásokért körülbelül egymilliárd koronát kaphatna a város. Ez a pénz elegendő lenne egy kétemeletes bérház építésére, amelynek földszintjén megfelelő hajlékot találna az adóhivatal is. A háromszobás kislakásokat nem adná el a város, mert azok köztéren, a József főherceg-téren épültek.

A város hatóságának tehát az adóhivatali probléma megoldásánál már három megoldási lehetőség is rendelkezésére áll. A legtetszősebbnek Fenyő Lajos terve látszik. Itt valóban nem lenne anyagi áldozatról szó, a kislakások eladási ára bőven fedezné a költségeket. A terv megvalósítása kettős célt is szolgálna. Az adóhivatali probléma végleges megoldását és a lakásinség enyhítését. A kétemeletes bérházban ugyanis, amely a Rákóczi-tér sarkán levő tíres városi telken épülne fel, körülbelül harminc új lakás lenne.

A városi kereskedelmi iskola államosítása.

(A Szeged tudósítójától.) Megírta a Szeged, hogy a városi felsőkereskedelmi iskola tanárai nemrég beadvánnyal fordultak a város tanácsához és kérték, hogy a tanács tegye meg a szükséges lépéseket a kultusz-kormánytól a városi felsőkereskedelmi iskola államosítása érdekében. A tanárok véleménye szerint három szempont is kívánatos a tanács részéről az államosítást. Az iskola, amelynek fiosztályait megszüntették, jelenleg az állami kereskedelmi iskola épületében kapott ideiglenes hajlékot, de a kormány akaratától függ, hogy meddig maradhat ott. Az iskola fentartása csak terhet jelent a város számára anélkül, hogy a város hatóságának beleszólása lenne az iskola ügyeibe, a felügyeleti jogot ugyanis a miniszter gyakorolja; az iskola tanárai lényegesen rosszabb helyzetben vannak, mint az állami tanárok, mert az egy iskolánál való alkalmazásuk kizárja előléptetésük lehetőségét és az állami kedvezményeket sem élvezik.

A polgármester, mielőtt a tanács döntött volna a tanárok beadványa fölött, szükségesnek tartotta, hogy kikérje ebben az ügyben a városi felsőkereskedelmi iskola igazgató-tanácsának véleményét. Az igazgató-tanácsot csütörtök délután négy órára hívta össze a városháza tanácstermébe. A tanárok beadványának ismeretése után Nyáry György, az iskola igazgatója kifejtette, hogy az intézet államosítására szükség nincs, mert az iskola — a tanárok fizetésének felét ugyanis az állam adja — a tandíjából fenn tudja magát tartani. Az elhelyezés kérdése az egyetem idehelyezésével függ össze és nem az egyedüli a szegedi iskolák közül, amely ilyen kellemetlen és bizonytalan helyzetbe került.

Több felszólalás hangzott el és majdnem kivétel nélkül minden felszólaló az államosítás ellen foglalt állást. Bokor Adolf elvi szempontból ellenzi az államosítást. A város nem adhat ki minden kulturális intézményt kezéből.

Prelog József morális szempontból helyteleníti a kereskedelmi iskolai tanárok mozgalmát, mert a tanárok, amikor elfoglalták állásukat, tudták, hogy a város iskolájához mennek. Annál furcsább most, hogy kenyéradó gazdajuktól, a várostól akarnak megszabadulni és államosítani szeretnék az iskolát.

Dr. Gadl Endre kulturszenátor volt az egyetlen, aki az államosítás mellett foglalt állást.

A hosszú ideig elhúzódó vitának a polgármester vetett véget. Kijelentette, hogy az állam a mai viszonyok között úgy sem venné át az iskolát, tehát minden ilyenirányú lépés fölösleges. Megállapította, hogy az igazgatótanács többsége az államosítás ellen foglalt állást, tehát így terjeszti majd a kérdést a tanács elé.